

RITUXIMAB EN COVID-VACCIN KUNNEN GOED SAMENGAAN

Het middel rituximab belemmert soms het effect van een Covid-vaccin, leert de ervaring. Kan dit beter? Céleste van der Togt vond een oplossing.

Biologicals en JAK-remmers zijn dure medicijnen, die in de reumazorg niettemin veelvuldig worden gebruikt. Dan mag je verwachten dat de middelen ook werken, en dat het gebruik ervan wordt afgebouwd als dat mogelijk is. Met deze thema's in het achterhoofd promoveerde Céleste van der Togt, reumatoloog in opleiding, onlangs op enkele studies naar biologicals en JAK-remmers.

De coronajaren hebben laten zien dat het coronavirus, gelukkig, niet speciaal gevaarlijk is voor mensen met reuma. Dit ondanks dat zij meestal medicijnen gebruiken die het immuunsysteem onderdrukken. Deze algemene bevinding kent drie uitzonderingen: iemand met een overmaat aan ontstekingen maakt wél een verhoogde kans op Covid, een hoge dosis prednison is een risicofactor én de biological rituximab vormt een probleem. Deze laatste kwestie nam Van der Togt onder de loep.

Rituximab is een nuttig medicijn. Bij veel mensen met reuma is het in staat de ziekteactiviteit terug te dringen. Maar het middel gaat niet goed samen met vaccins tegen het coronavirus. De coronajaren leren dat rituximab-gebruikers na een vaccinatie duidelijk minder antistoffen aanmaken, terwijl dat juist de bedoeling is van het vaccin.

Céleste van der Togt: "Geef je honderd gezonde mensen een vaccin tegen het coronavirus, dan ontwikkelen ze alle honderd antistoffen. Geef je gebruikers van rituximab een

vaccin tegen corona, dan ontwikkelt een opmerkelijk percentage geen antistoffen." Kan dit anders? Kan dit beter?

Van der Togt en haar onderzoeksteam stelden zich twee nadere vragen: 1. Heeft het zin de dosis rituximab te verlagen? Heeft het coronavaccin dan meer effect? 2. Maakt het uit wanneer je rituximab en het coronavaccin geeft? Een injectie met rituximab tegen reuma vindt doorgaans eens per half jaar plaats, en het coronavaccin wordt één keer per jaar aangeboden. Maakte de planning verschil?

.....
'SOMS MOET JE JE AFVRAGEN OF RITUXIMAB WEL HET JUISTE MIDDEL IS'

200 mg

Na nieuw patiëntenonderzoek lukte het Van der Togt beide vragen positief te beantwoorden. Ja, het heeft zin voor een lagere dosis rituximab te kiezen: als je 200 mg toedient in plaats van 500 of 1000, dan is de vaccinrespons groter. Ook het moment van toedienen maakt uit. Het beste lijkt te zijn om na een injectie met rituximab zo lang mogelijk te wachten, dus een half jaar, voordat je een Covid-vaccin ophaalt. Des te meer effect heeft het vaccin. Omgekeerd zit het Covid-vaccin de volgende rituximab-injectie gelukkig niet in de weg.

Maar het verlagen van de dosis van het antireumamiddel is niet altijd mogelijk: bij sommige gebruikers kan dit de reumaklachten doen toenemen. "Als bij een lagere dosis de ziekteactiviteit te weinig wordt onderdrukt, terwijl iemand wel vaccinaties nodig heeft, dan moet je je afvragen of rituximab wel het juiste middel is", zegt Van der Togt. "Tegenwoordig beschikken we over een arsenaal aan antireumatica –

.....
RITUXIMAB-GEBRUIKERS MAKEN BIJ EEN COVID-VACCINATIE MINDER ANTISTOFFEN AAN

Reumatoloog in opleiding Celeste van der Togt: "Niet eerder was er gelegenheid het effect van afbouwen over zo'n lange periode te meten."

waaronder de biosimilars - en een alternatief past dan mogelijk beter."

Dosisverlaging

Zoals gezegd, biologicals zijn dure medicijnen, vandaar dat regelmatig wordt uitgeplozen of de standaarddosering niet omlaag kan. Biologicals zijn inmiddels enkele decennia op de markt. Daarom is het nu mogelijk om te onderzoeken of ook na tien jaar van afbouwen en stoppen een patiënt er even goed aan toe is als bij het begin. Niet eerder was er gelegenheid het effect van afbouwen over zo'n lange periode te meten.

Van der Togt: "Wij hebben dit specifiek voor TNF-remmers onderzocht, en afbouwen was mogelijk zonder toename van de klachten. Het bleek veilig en effectief. Dan moet je niet alleen denken aan vermindering van de dosis, maar ook aan verlenging van het tijdsinterval tussen twee injecties."

Richtlijn

In samenspraak met twaalf Europese experts hebben Van der Togt en haar team een richtlijn opgesteld voor het zuinig voorschrijven van biologicals en JAK-remmers. "We hebben deze richtlijn gepubliceerd onder eigen naam, en niet onder de vlag van EULAR", zegt Van der Togt desgevraagd. "Want op dit onderwerp wilden we een zo objectief mogelijke start maken. Wel hopen we dat EULAR onze conclusies straks overneemt in hun richtlijnen voor specifieke aandoeningen."

.....

BIOLOGICALS ZIJN INMIDDELS ENKELE DECENNIA OP DE MARKT

JOS OVERBEEKE

